

ВИХОВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЧЕРЕЗ НОВІ ФОРМАТИ ВИКЛАДАННЯ І ОЦІНЮВАННЯ

Конференція «Академічна доброчесність: практичний вимір»

11 квітня 2019 року

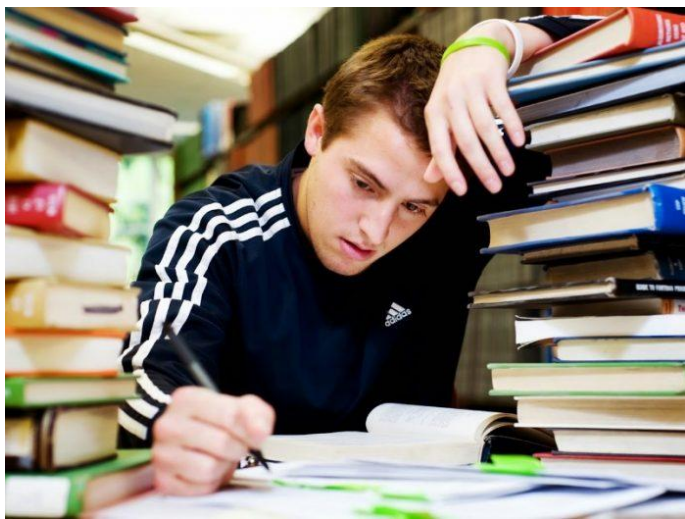
НАША МЕТА ?

Труднощі у викладанні (опитування викладачів під час проведення тренінгів):

- у більшості відповідей –
ОСНОВНИМ СЛОВОМ Є
«**СТУДЕНТ**»
- найпоширеніша проблема –
незацікавленість,
- не-участь у навчанні

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

- сукупність принципів, правил поведінки учасників освітнього процесу, спрямованих на формування **самостійної і відповідальної особистості, спроможної вирішувати завдання** відповідно до освітнього рівня з дотриманням норм права та суспільної моралі.

[Закон «Про освіту»](#)

від 05.09.2017 № 2145-VIII

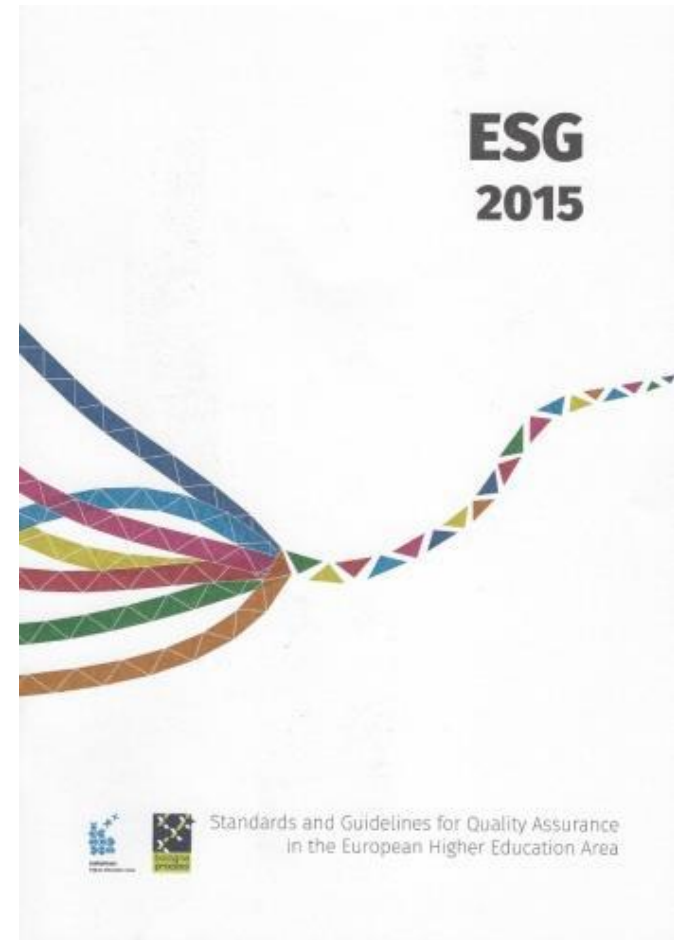
ПІДХОДИ

- Заохочення самостійної роботи з інформацією
- Розуміння призначення і ролі завдань
- Співпраця
- Увага до загальних навичок

1.3 Студентоцентричне навчання, викладання та оцінювання

Навчальні заклади повинні забезпечувати таке викладання програм, що заохочує студентів до активної участі у творенні навчального процесу, і таке оцінювання студентів, що відображає цей підхід.

Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (2015) - Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG) - https://enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf

European Principles for the Enhancement of Learning and Teaching

2. Навчання і викладання є студентоцентрованими.

Університет має створити можливості для навчання, що є сприятливим для потреб і здібностей різних студентів. Він покликаний плекати культуру і створювати середовище, у яких студенти і викладачі навчаються один в одного. Студенти є активними учасниками та співтворцями багатостороннього навчального досвіду, поділяють відповідальність за своє власне навчання у партнерстві із персоналом закладу.

- SCL represents both a mindset and a culture within a given higher education institution and is a learning approach which is broadly related to, and supported by, constructivist theories of learning. It is characterised by innovative methods of teaching which aim to promote learning in communication with teachers and other learners and which take students seriously as active participants in their own learning, fostering transferable skills such as problem-solving, critical thinking and reflective thinking.

Студентоцентроване навчання (СЦН) – це водночас настанова і культура всередині закладу вищої освіти, і також підхід до навчання, який спирається на конструктивістські теорії пізнання.

СЦН характеризується інноваційними методами викладання, які спрямовані на заохочення навчання в спілкуванні з викладачем та іншими студентами, істотно залучає студентів як активних учасників їхнього власного навчання, розвиває такі загальні навички як розв’язання проблем, критичне і рефлексивне мислення.

Складові концепту «активне навчання»

- активність і пряма участь студентів у навчанні;
- методи, які заохочують інтерес і відповідальність студентів;
- навчання на основі дослідницької роботи і вирішення проблемних ситуацій
- заохочення критичного мислення
- викладач виступає помічником у навчанні
- освіта розглядається як процес, до якого долучаються різні інституції і учасники
- діалогічність, співпраця
- діяльнісний підхід (виконання, застосування знання до нової ситуації)

БІЛЬШЕ ПИСЬМОВИХ РОБІТ

СТРАТЕГІЇ ВИКЛАДАЧА

БІЛЬШЕ ПИСЬМОВИХ РОБІТ

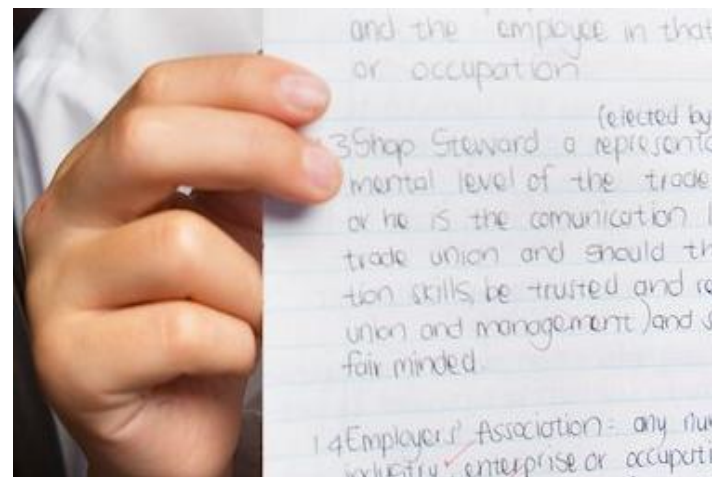
- інструмент навчання, а не лише звітності та контролю.
- чудова можливість структурування курсу.
- потрібно багато розмаїтих письмових завдань
- письмові роботи можуть бути і в системі, і поза системою бального оцінювання

ПРОТИ ПЛАГІАТУ

- Навіть якщо використовувати традиційну форму (один реферат на курс + 2 тести) можна знизити ймовірність плагіату за рахунок нетривіальності тем та індивідуації завдань.
- Варіювати роботи за жанром – тоді важче буде знайти матеріали для копіювання.
- Дуже чітко формулювати вимоги до формату і послідовно вимагати його дотримання.

МОЖЛИВОСТІ ПИСЬМОВИХ РОБІТ

- збір і вивчення фактів
- **досвід** роботи з фаховими текстами;
- засвоєння жанру академічного письма;
- самостійний пошук і опрацювання джерел;
- прояв аналітичних, критичних та творчих здібностей;
- можливість отримати особисту увагу викладача (часто єдина);
- **комунікація викладача та студента;**
- комунікація студентів між собою

- **контроль** якості навчання;
- **оцінка** можливостей студента;
- комунікація викладача та студента;

Дані досліджень щодо навчання в вищій школі

- Важливе значення для перетворення “переказування знання” на “трансформацію знання” має жанр і тема письмового завдання, й варіативність жанрів значно покращує критичні можливості студентів.

*Writing as a learning tool. Integrating theory and practice. Ed. By Tynjala P., Mason L., Lonka K. – Kluwer Academic Publication, 2001.

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ РОБІТ

НАВЧАЛЬНІ РОБОТИ

- вивчення базової інформації (імена, назви, дати, поняття)
- опрацювання конкретного тексту чи уривку з переліку обов'язкових
- письмова підготовка матеріалів до семінару

КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

- тестування
- міні-дослідження
- “домашні” іспити з подальшою співбесідою
- іспит за поданими викладачем матеріалами
- традиційний усний іспит

ТВОРЧІ РОБОТИ

- критичне мислення
- портфоліо (все, що стосується теми)
- рольові завдання

НАВЧАЛЬНІ РОБОТИ

- складіть власний міні-довідник
- тести-перевірки базової інформації (дати визначення)
- Тест чи есе в “бджолиній групі\парі”
- дайте X інтерпретації поданого тексту (уривку)
- укладання словника (концептуального репертуару) тексту, автора, напряму, школи
- зробіть виклад 2 статей (розділів книги) і подайте всі посилання правильно
- перечитайте оригінал цього тексту (з книги) і знайдіть помилку у цьому уривку
- історія життя філософа 15 рядками
- укладіть біографічну довідку

ФОРМАТ

- обмежений (за кількістю слів чи знаків)

ПРИНЦИПИ ОЦІНЮВАННЯ:

- так\ні
- само-оцінка (тести)
- перехресне оцінювання
- груповий звіт (усно)
- усна доповідь на семінарі

ТВОРЧІ РОБОТИ

- груповий проект
- портфоліо:
  - знайдіть по 1 тексту, що стосуються вивчених тем і не позначені в літературі
  - напишіть ряд есе з 4 тем на вибір (по 1 000 слів)
- щоденник курсу (50 – 150 слів до кожної теми)
- конспект читання (5 текстів курсу на вибір)
- підготовка питань до тесту (іспиту) власноруч на писана (до 1 сторінки на кожне питання)
- критичне мислення (порівняйте, заперечте, проаналізуйте, узагальніть, застосуйте)
- рольове письмо (від імені X)
- оцінка прослуханого курсу та роботи викладача
- оцінка ефективності підручників
- порівняння перекладів

ФОРМАТ

- обмежений широкими рамками
- подаються наприкінці курсу, підсумовують досвід

ПРИНЦИПИ ОЦІНЮВАННЯ:

- так\ні
- тільки викладач, індивідуально, потребує зворотнього зв'язку
- можуть бути анонімними

КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

- іспити: усний, традиційне тестування, велике есе
- написання аналітичного есе за матеріалом, який подає викладач
- написання аналітичного есе за матеріалом, які подають студенти один одному
- з користуванням власноруч підготованими конспектами, дуже обмежений час
- “домашні іспити”
  - міні-дослідження за 2, 3, 4 години, презентація і дискусія результатів;
  - міні-дослідження за індивідуальними темами

ФОРМАТ

- обмежений (за кількістю слів чи знаків)
- тричленна структура

ПРИНЦИПИ ОЦІНЮВАННЯ:

- оцінюється тільки викладачем
- додатково оцінюється студентом

ЖОДНОЇ УНІФІКАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ І КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

СТРАТЕГІЇ ВИКЛАДАЧА

- Різноманітні,
не-рівнозначні за
оцінкою форми спільних
занять («семінарів»)
- Різні функції
/цілі/оцінювання
письмових і
контрольних завдань

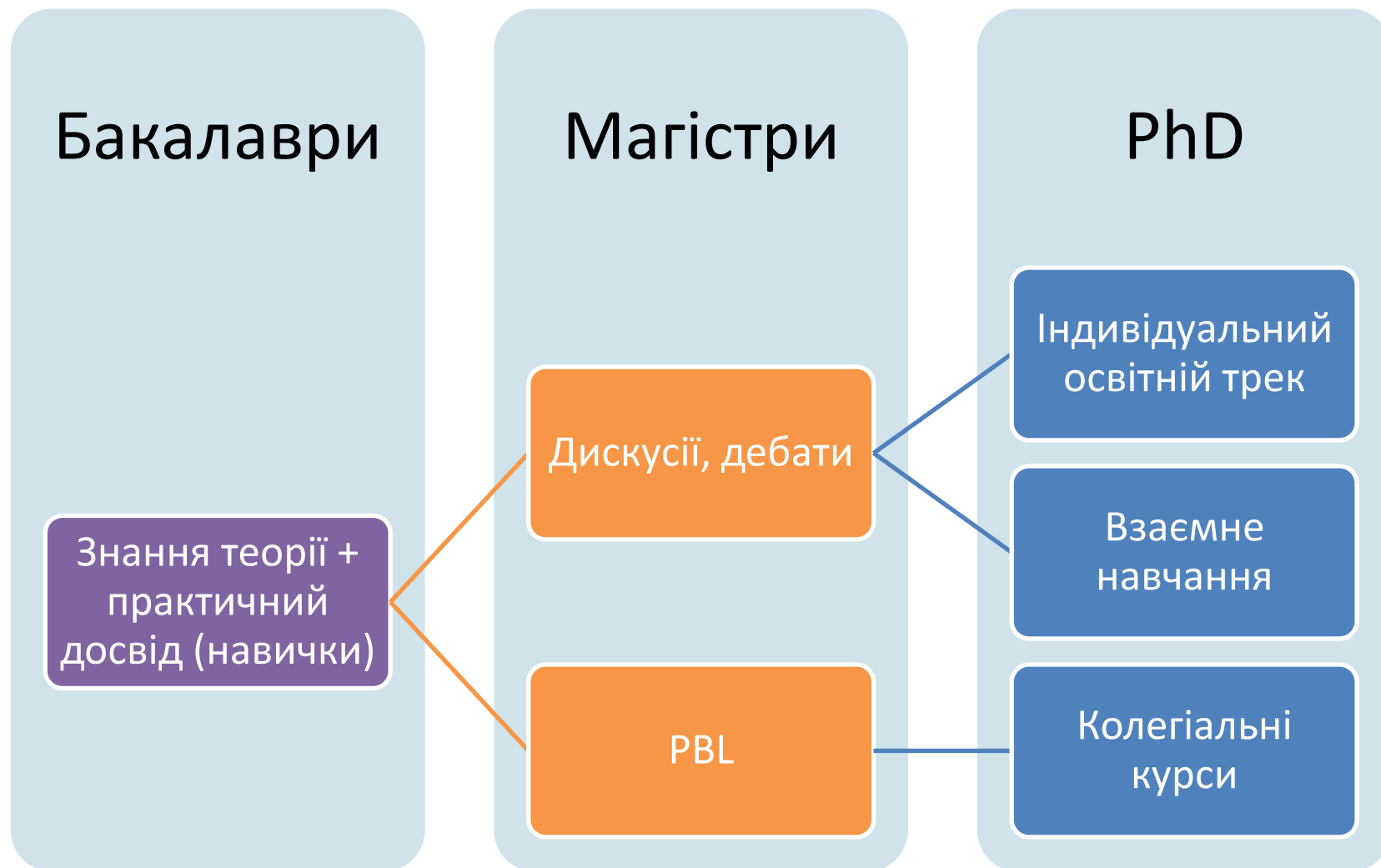

Навчання в співпраці: дані дослідження Bales (1996) у National Training Laboratories

Формати навчання відповідно до кваліфікаційних вимог

Система семінарів / спільна робота

Практикум: застосування методів, моделей, інтерпретація текстів – близьке читання

Колоквіум: спільна робота над однією темою

Дослідницький семінар: індивідуальні теми, міні-дослідження

Конференція

Дискусія/диспут

АКТИВНЕ НАВЧАННЯ: ФОРМАТИ ЗАНЯТЬ

- Problem-based learning (PBL);
- Групова проектна робота; групові презентації;
- Активне навчання: спрямоване і модельоване читання, питання і рефлексивні вправи;
- Самостійна робота з ресурсами;
- «Кейс метод»;
- Рольові ігри і вправи;
- Воркшопи, демонстрації;
- Використання он-лайн комунікації;
- Робота з даними навчальної системи.

АКТИВНЕ НАВЧАННЯ: ФОРМАТИ ЗАНЯТЬ

- «Перервані лекції»
- Обговорення в змінних групах
- Спільне виконання завдань у навчальних групах
- Проектна робота, «робота в полях»
- Завдання на рефлексію щодо процесу навчання і здобутих знань (щоденники, портфоліо)
- Завдання і критерії оцінювання, сформульовані студентами
- Само-оцінювання за критеріями

Стандарти виконання і оцінювання роботи студентів у всіх видах завдань

ОЦІНЮВАННЯ ЯК НАВЧАННЯ

- **Найбільшу вагу** система оцінювання має надавати тим завданням, які найбільше сприяють поставленій меті.
- Оцінювання не є виключною прерогативою викладача: студенти можуть перевіряти й оцінювати один одного.
- Варто і корисно легалізувати “допомогу друзів”, “списування”, “переписування”.

ЗАЛУЧЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ

1- ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

- Вибір завдання
- Обговорення цілі завдання
- Обговорення і корекція критеріїв оцінювання
- Встановлення критеріїв оцінювання

2 - ОЦІНКА ЗАВДАНЬ

- Спільний коментар результатів
- Обговорення оцінок
- Колегіальне оцінювання

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ: (FORMATIVE)

- У дослідженні *Black, P. and Wiliam, D. Inside the Black Box: Raising Standards through Classroom Assessment (1998)* підсумовано дані 250 досліджень щодо навчання на різних рівнях: всюди є підтвердження того, що формувальне оцінювання покращує досвід навчання (р. 140).
- Навчання покращується, коли студенти отримують зворотній відгук; вони мусять знати, чого мають досягти і наскільки близько до поставленої мети (*Cross K. P. Improving Teaching and Learning through Classroom Assessment and Classroom, 1996, р. 4*).

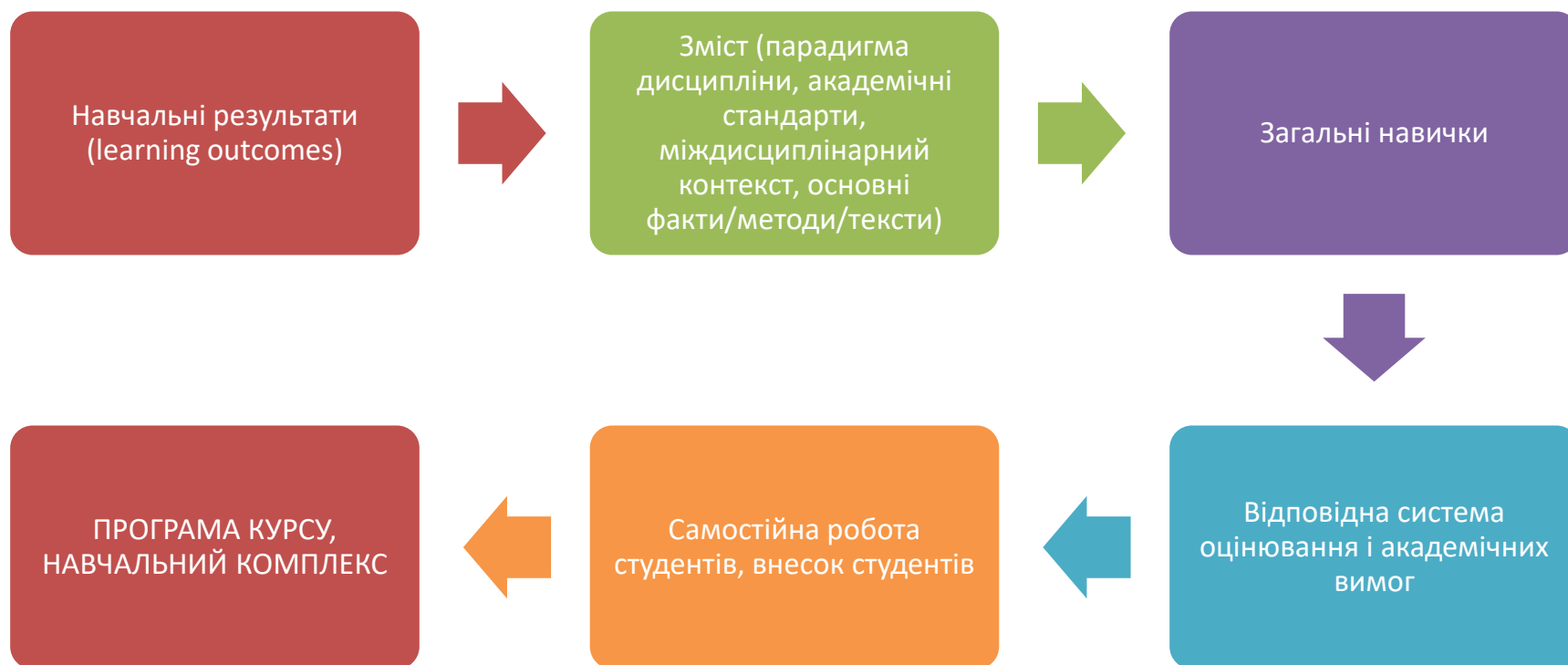

НАСКРІЗНЕ (ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ): СТРАТЕГІЇ ВИКЛАДАЧА

- Пропонувати «моменти» активності при кожній зустрічі зі студентами форми навчання
- Роз'яснювати студентам призначення і цілі завдань та контрольних робіт
- Звертати увагу на ефективність взаємодії і спілкування
- Мислити за межами курсу: як заплановані результати навчання використовуються надалі

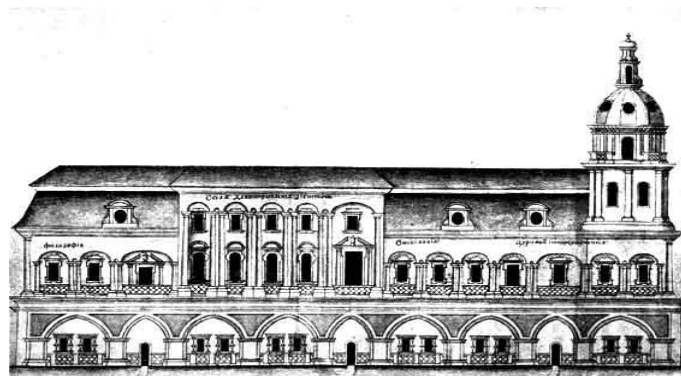
Алгоритм роботи над курсом

НАВІГАЦІЯ

- Повідомлення Європейської комісії «Відкриваючи двері освіти: Інноваційне викладання та навчання для всіх за допомогою нових технологій і відкритих освітніх ресурсів» (2013), http://ec.europa.eu/education/news/doc/openingcom_en.pdf
- EUROPEAN FORUM FOR ENHANCED COLLABORATION IN TEACHING. – <http://bit.ly/EFFECTproject>
- SCL TOOLKIT - <https://www.esu-online.org/wp-content/uploads/2016/07/100814-SCL.pdf>
- <https://youtu.be/w7sjXVESsQ>

ДЯКУЮ!

Людмила Криворучка
kryvoruchkald@ukma.edu.ua